

Consecratio rerum vel personarum duplex, et quam vim habeat, l. 6, c. 17.
Aliquando auferri potest, aliquando non, ib.
Ex dispensatione licet uti calice, seu alio vase consecrato ad communem et profanum usum necessarium, sed non malum, l. 9, c. 26.

CONSILIUM.

Est hæreticum negare distinctionem inter consilia evangelica et præcepta, l. 1, c. 6.
Consilium et præceptum de bono opere esse debent et c. 7.
Consilium de opere indifferenti dari nequit, ib.
De ratione consilii est ut sit de opere non præcepto, ib.
Potest dari opus honestum inferioris ordinis, nec præcepti, nec consilii, quale est actus matrimonii, ib.
De ratione consilii est ut sit melius quam oppositum, et sibi impossibile, ib.
An opus consilii debeat esse melius quam opus præcepti in eadem materia, ib.
Consilii opus præcipi non potest, c. 12.
Consilium distinguitur in generale et particulare, c. 8.
Consilia evangelica generalia ex parte materiæ sunt tantum tria, paupertus, castitas et obedientia, ib.
Votum non pertinet ad consilia ex parte materiæ, sed ex parte modi, ib.
Consilia particularia sunt plura, et in omni materia virtutis locum habent, ib.
Consilia non solum in operanda virtute, sed etiam in cavendo malo, scilicet quoad media ut caveantur, versari possunt, ib.
Consiliorum evangelicorum multiplex divisio, in essentialia et quasi accidentalia, in affirmativa et negativa, ib.
Consilia non excluduntur per præceptum charitatis, c. 9.
Frequentes et ferventes actus charitatis exercere pertinet ad consilium, ib.
Similiter actus imperati, ib.
Consilium qua tale est, nullam obligationem vel sub veniali inducit, ib.
Indicat dictamen divini intellectus approbantis id quod consulit, ib.
Etiam indicat voluntatem Dei, sed inefficacem, ib.
Consilia nec per modum finis continentur in præceptis, c. 11.
Duobus modis sunt instrumenta majoris perfectionis acquirendæ, ib.
Consiliorum observantia, sed non omnium, requiritur ut medium ad perfectionem status religiosi, l. 2, c. 1.
Sine aliquibus consiliis non potest consistere religio, ib.
Nullum consilium statui religioso generaliter sumpto repugnat, ib.

CONSENSUS.

Consensus legitimus qualis censeatur, l. 7, c. 1.

CONSTITUTIO.

Constitutio Sixti V contra illegitimos, criminosos et reddendis rationibus obnoxios aliquam religionem ingredi volentes, declaratur, l. 5, c. 7.
Non comprehendit moniales, ib.
Declaratur alia constitutio circa formam, et modum

servandum in recipiendis ad habitum et professionem religionis, c. 10.

Utraque moderatur per Bullam Clementis VIII prima, c. 7, secunda, c. 10, et l. 6, c. 10.

CONSUETUDO.

Consuetudo præscripta, dummodo non sit per se illicita, derogat legi humanæ, l. 10, c. 8.
Contra vota religiosa nulla consuetudo præscribitur, ib.
Consuetudo per se non dat jurisdictionem, l. 9, c. 11.

CONTEMPTUS.

Contemptus Prælati in re præcepta quando sit peccatum mortale. Vide Obedientia solemnitas.

CONTINENTIA.

Vide Virginitas, et Castitas.

CONTRACTUS.

Contractus humanus duobus modis ab intrinseco dissolvi potest, l. 6, c. 15.
Contractus a religioso factus sine licentia Prælati valet quatenus est utilis monasterio, a Prælato tamen irritari potest, l. 10, c.

COPULA.

Copula præcedens non consummat matrimonium ratum subsequens, l. 1, c. 1.
Vide Debitum conjugale.

CRIMEN, ET CRIMINOSUS.

Criminosi quales dicantur et reputentur inhabiles ad religionem, l. 5, c. 7.
Non censentur tales propter crimina occulta, ib.
Sed propter crimen publicum, de quo iudicium publicum per accusationem vel inquisitionem inchoatam sit in particulari et iuste, et quod de tali inchoatione in actis publicis constat, ib.
Tale crimen debet esse publicum non solum notorietate facti, sed etiam juris aliquo modo, ib.
Criminosus hic comprehensus si absolvatur, innocens iudicetur, vel damnatus poenam implevit, religionem ingredi potest, ib.
Crimen tripliciter religionis ingressum aliquo modo impedire potest, ib.

D

DEBITUM, ET DEBITOR.

Debitum respectu Dei duplex est, aliud gratitudinis, et aliud obedientiæ seu necessitatis, l. 1, c. 9.
Debitum pietatis erga parentes est majus et perfectius quam debitum ordinarium justitiæ, l. 5, c. 5.
Debitum conjugale. Vide Votum religionis. Castitas simplex. Castitas Clericalis, et Castitas solemnitas.
Debitor ingrediens religionem tenetur prius solvere debita incerta, si habet unde solvat; potest vero donare religioni vel pauperibus, c. 7.
Si habeat debita ex voto, satisfecit commutando illa cum ingressu religionis, ib.
Ingredi potest statim religionem, qui est simpliciter impotens ad solvendum debita certa; tenetur tamen aliquantulum expectare, si habeat spem proximam solvendi, ib.
In casu vero quod possit solvere, sed per longum

tempus, prima opinio docet non posse tunc ingredi religionem, ib.
Secunda idem tenet, si debitum sit personale, non ita si sit reale, dummodo cedat bonis suis in favorem creditoris, ib.
Tertia docet absolute posse ingredi, ib.
Præfertur prima sententia ut vera, cum debito tamen moderamine, ib.
Quid in hac materia disponat constitutio Sixti V, et quomodo per aliam Clementis VIII limitetur, ib.
Vide Professio.

DECIPERE, ET DECEPTIO.

Deceptio in religionis ingressu aliquando est gravis, aliquando levis, l. 5, c. 9.
Qui decipit alium, consulendo ut ingrediatur religionem, quem iudicat vel scit ineptum, peccat graviter, excusatur tamen si bona fide procedat, ib.
Qui decipit avertendo ab ingressu religionis, peccat graviter, ib.
Non ita si solum avertit precibus aut promissionibus, dummodo non sint importunæ, et sine causa contra certam Spiritus Sancti vocationem, ib.
Qui decipit, tenetur restituere tollendo vel infamiam detractionis, vel ipsam deceptionem, vel vim, si forte illata est volenti religionem ingredi, ib.
Vide Ignorantia, et Professio.

DELECTATIO MOROSA.

Delectatio morosa quando sit peccaminosa, l. 8, c. 8.
Delectatio interna, morosa et voluntaria de actu turpi, etiam absque desiderio, imo et cum proposito non committendi talem actum exteriorem, est sacrilega in habente votum castitatis, l. 9, c. 2.
Delectatio morosa circa personam voto castitatis ligatam, et circumstantia sacrilegii aperienda in confessione, ib.

DESIDERIUM.

Desiderium religionis per se et regulariter est a Spiritu Sancto, ac proinde sine consultatione suscipiendum; ad illius tamen executionem regulariter consultatio necessaria est, l. 5, c. 8.

DIACONUS.

Vide Clericus, et Castitas clericalis.

DISCIPULUS.

Discipulus Christi dupliciter quis dicitur, l. 8, c. 1.

DIMISSORIE LITTERÆ.

Vide Novitius, et Societas Jesu.

DISPENSARE, ET DISPENSATIO.

Dispensatio in jure humano sine causa data, valida est, l. 1, c. 20.
Dispensari potest cum persona religiosa super voto religionis arctioris, l. 6, c. 14.
Non autem in professione cum subdito, c. 15.
Excepto Pontifice, qui dispensare potest in professione, c. 16.
Dispensare etiam potest in solemnitate voti, non ita in ipso voto, c. 17.
Major causa requiritur ad dispensandum in professione religiosa, quam in votis simplicibus inde sumptis, ib.

Dispensari quomodo a Pontifice possit in matrimonio rato, ib.
Dispensari non possunt vota scholarium Societatis, ib.
Dispensare poterunt Episcopi ante reservationem votorum, c. 18.
Potestas dispensandi in votis quo jure competat Episcopis, ib.
An sicut urgente gravi necessitate potest Episcopus dispensare in votis Pontifici reservatis, possit etiam in professione, ib.
Dispensari non potest ab Episcopo in matrimonio rato, ib.
Causa sufficiens ut Papa dispense concedendo professis transire ad laxiorem religionem, quæ, c. 21.
Ad dispensationem validam et licitam in voto castitatis causa iusta requiritur, l. 9, c. 2 et 20.
Dispensare potest Episcopus quoad licentiam consummandi Votum castitatis, c. 5.
In voto simplici castitatis solus Papa jure ordinario dispensat, c. 11.
Communi opinione conceditur Episcopis potestas quasi ordinaria ad dispensandum, et commutandum votum castitatis, urgente necessitate, ib.
Dispensare non potest Episcopus in voto castitatis, quando in casu urgentis necessitatis subvenire alio modo potest, ib.
In eo tamen casu aliqualem dispensationem concedere potest in usu voti, ib.
Potestas religiosi concessa ad dispensandum in votis, non extenditur ad dispensandum cum conjugate ad petendum debitum, nisi exprimat, ib.
In casu necessitatis, Episcopus dispensare potest cum habente votum ad petendum debitum tantum, et ad nihil aliud, ib.
Episcopus, quamvis detur causa, dispensare non potest cum conjugato in toto voto castitatis, sed tantum ad petendum debitum, ib.
Idem dicendum de habentibus privilegium ad dispensandum in petendo debito, ib.
Dispensare Episcopus potest circa votum non petendi debitum, ib.
Nisi in casu gravis necessitatis, ubi ad petendum et reddendum debitum dispensare potest, ib.
Eodem modo dispensare potest cum uno tantum conjugate, ib.
In nullo casu dispensare totaliter potest in voto castitatis, ib.
Diaconi olim ex dispensatione ordinabantur, quamvis nollent abstinere a futuro matrimonio, c. 16.
Dispensari potest ab Ecclesia votum sacri ordinis, c. 20.
Valida simul et injusta potest esse hæc dispensatio, ib.
Clericus in sacris sine causa dispensatus valide init matrimonium, nequit tamen licite petere debitum, ib.
Hanc dispensationem etiam validam esse quoad voti obligationem nonnulli opinantur, ib.
Dispensari utrum possit ad usum conjugis pariter et ordinis sacri, ib.
Papa dispensare potest in voto solemnitate castitatis, dispensando in ipso statu, et professione religiosa, c. 26.
Per dispensationem obligatio voti obedientiæ tollitur, l. 10, c. 4.
An et quomodo dispensare superior valeat, ib.
Ut Episcopus dispense et sibi reservet, an semper requiratur causa legitima, ib.

Vide Episcopus, Professio, Votum Religionis, Paupertas simplex et sollemnis, Castitas simplex et sollemnis, Castitas clericalis, Matrimonium, et Societas Jesu.

DIVITIAE.

Divitiarum amor et possessio quae mala secum afferant, l. 8, c. 4.
Divitiarum bonus usus est difficilis, ib.
Divitiarum nomine quid comprehendatur, ib.

DOLUS.

Vide Ignorantia et Deceptio.

DOMINIUM ET DOMINUS.

Dominium in alium non transfertur, nisi ab eo acceptetur, l. 2, c. 4.
Incapacitas domini bonorum temporalium in professis sollemniter non provenit ex sola traditione sui, sed adjuncta Ecclesiae ordinatione, c. 7.
Inhabilitas acquirendi dominium duobus modis contrahi potest, c. 12.
Novi domini imperfecti non est Deus capax, l. 6, c. 2.
Dominium transferri potest per puras donationes sine promissione, voto aut juramento, l. 2, c. 8.
Dominium in homine duplex, et quale, l. 8, c. 4.
Domini definitio et explicatio, c. 5.
Dominus ab administratione in quo distinguatur, ib.
Dominiorum varii gradus, ib.
Domini capax aut incapax tribus modis homo intelligi potest, ib.
Sine possessione aliquando dominium acquiri potest, ib.
Potest dari res quae non sit sub dominio alicujus, ib.
Per puram promissionem rei non amittitur ejus dominium, l. 9, c. 4.
Dominium proprii corporis et aliarum rerum, quomodo possit quis a se alienare, ib.
Vide Paupertas simplex, et sollemnis. Servus, Religiosus. Christus, et Apostolus.

DONATIO.

Donatio non potest fieri Deo immediate, et quare, l. 2, c. 7.
Impotentia ad donandum valide rem prius donatam, non provenit ex eo quod prior donatio irrevocabilis sit, sed ex eo quod nemo potest donare quod non est suum, ib.
Vide Novitius, et Traditio.

DOS MONIALIUM.

Vide Simonia.

DUBIUM.

In dubio potest quis aliquando obedire praecipienti, l. 10, c. 3.
Quando et cui teneatur quis habens votum obedientiae in dubio obedire, ib.
Vide Obedientia simplex, et Professio.

E

ECCLESIA.

Ecclesia primitiva tempore Apostolorum erat quasi una religio, in qua omnes fideles statum religionis profitebantur, l. 3, c. 3.

Quomodo hoc intelligatur, ib.
Vide Status.

ELECTIO.

Vide Novitius, Professio, Obedientia sollemnis.

ELEMOSYNA.

Elemosyna potest fieri a religioso, l. 2, c. 1.
Elemosynis possunt licite sustentari religiosi, l. 8, c. 8.
Non ita seculares pauperes, qui laborare valent, et tamen otiose vivere volunt, ib.
Uxor licite potest dare elemosynam moderatam, et suo statui conformem, si maritus ei neget licentiam, c. 11.

ELIAS ET ELISEUS.

Elias et Eliseus coluerunt paupertatem, sed eam non voverunt, l. 3, c. 1.
Eliseus coluit, non tamen vovit obedientiam.
Fuerunt auctores religiosi status, juxta multorum sententiam, ib.

EPIKIEIA.

Epiikeia in quo casu liceat, l. 6, c. 9.

EPISCOPUS, ET EPISCOPATUS.

Ad episcopatum suscipiendum quomodo possit Papa obligare, cum sit opus consilii, l. 1, c. 12.
Episcopus non potest mutare statum propria auctoritate, ib.
Episcopus est in statu perfectionis exercendae, c. 14.
Ad episcopatum supponitur perfectio in Episcopo, ib.
Non tenetur habere talem perfectionem in executione, sed in voluntate efficaci, ib.
Episcopatus est status perfectionis exercendae, c. 15.
Ad illum constituendum non requiruntur vota de observatione alicujus consilii, ib.
Vide Status, Perfectio, et Parochus.
Episcopatus vinculum non est indissolubile jure divino naturali et positivo, sed tantum ecclesiastico, c. 16 et 20.
Episcopatus renuntiatio non est contra jus divinum, c. 16.
Facta ex licentia Papae absque causa sufficiente tenet, ib.
Sine episcopatu potest ordinari Episcopus, neque est contra jus divinum; ita ordinavit D. Petrus Linum et Clerum, ib.
Episcopatus translatio non est prohibita jure divino, ib.
In multis provinciis solet fieri, ib.
Episcopus electus et confirmatus valide, sed non licite, potest contrahere matrimonium, ib.
Ex vi pacti inter Episcopum et suam Ecclesiam, non potest illam deserere, ib.
Episcopatus est ex institutione divina immediata; determinatio vero quoad modum regiminis et jurisdictionis, et alias conditiones, est ex jure ecclesiastico, c. 17.
Episcopatum deserere reservatur Papae, ib.
Episcopatus indissolubilitas non oritur ex voto, ib.
Episcopi consecrationi nullum votum est annexum, ib.
Episcopi habent perfectiori modo curam pastoralem quam parochi, ib.

Ad Episcopum principaliter pertinet munus docendi et praedicandi, ib.
Et exemplo illuminare, ib.
Episcopatum appetere non est de melioribus bonis, nec per se cadit sub consilium, c. 18.
Episcopatus propter adjuncta pericula non est materia voti, ib.
Votum acceptandi episcopatum aliquando est licitum, ib.
Votum non acceptandi episcopatum per se validum est, si fiat debito modo, ib.
Item est optimum, c. 19.
Episcopus, ut ingrediatur religionem, tenetur prius episcopatum renunciare, id.
Si non renunciet, non potest amplius dignitatem recuperare, ib.
Ad hanc renunciationem requiritur licentia Papae, c. 20.

Talem licentiam tenetur Papa dare, quando ante episcopatum datur votum religionis, et nulla intercedit causa specialis dispensandi, ib.
Episcopus petens talem licentiam tenetur manifestare votum, si non obtineat licentiam, ib.
Non ita quando votum est factum post episcopatum, ib.
Si negetur licentia, tenetur Episcopus illam repetere quoties occurrit nova causa justificans, ib.
Licentia concessa Episcopo non habenti votum religionis, ut ex devotione ingrediatur religionem, licet et tenet, ib.
Episcopi dignitas impedit, sed non invalidat religionis ingressum, l. 5, c. 4.
Vide Paupertas sollemnis, Votum religionis, Professio.
Episcopus potest in sua dioecesi quicquid illi non prohibetur, l. 2, c. 17.
Potestas dispensandi in votis non est Episcopis concessa ex jure divino, sed ex Ecclesiae concessionem, quae ab Apostolorum tempore incepit, ib.
Quo tempore incepit reservatio votorum facta Episcopis, ib.
Episcopus potest, urgente gravi necessitate, dispensare in voto simplici castitatis, et similibus reservatis, c. 18.
Non ita in matrimonio rato, ib.
Vide Potestas, Professio.
Episcopus est verus Praelatus religiosi non exempti, potest illius vota irritare, l. 10, c. 11.
Vide Obedientia sollemnis, Castitas simplex, Castitas Clericalis, et Matrimonium.

ERROR.

Vide Ignorantia.

ESSENI.

Esseni, de quibus Philo, non sunt Judaei, sed christiani religiosi, juxta aliquos, l. 3, c. 1.
Vocabantur Essei, vel Jessei a Jesu nomine, ib.
Fuerunt Esseni Judaei ante Christi adventum, ib.
Non fuerunt vere religiosi, nec habuerunt veram et sacram fidem, ib.
Non fuerunt proprie religiosi professi, l. 6, c. 4.

EXCOMMUNICATIO, ET EXCOMMUNICARI.

Excommunicatio major impedit licitum religionis ingressum, l. 5, c. 4.
Excommunicantur cogentes per vim aut metu feminas ad ingressum religionis in ordine ad habitum

suscipiendum, vel susceptionem habitus, vel professionem, c. 9.

Aliquando propter haec contrahitur unica, aliquando triplex excommunicatio, ib.

Haec excommunicatio ligat quascumque personas, ib.

Contrahitur per solam coactionem directam, vel indirectam, ib.

Excommunicantur impediendo injuste feminas ne professionem, aut votum simplex castitatis aut religionis emittant, ib.

Haec excommunicatio incurritur impediendo per deceptionem, non vero per preces aut promissiones, ib.

Excommunicantur non tamen ipso facto parentes, propinqui aut tutores, qui tempore novitatus de bonis novitii vel novitiae aliquid, etiam sub ratione mutui, tribuunt monasterio, excepto victu et vestitu, ib.

Excommunicatio et suspensio ferenda imponitur praelato, qui recipit servum in monachum sine licentia domini; item excommunicatur qui suadet servum contemnere dominum causa religionis, l. 6, c. 6.

Inter censuras ecclesiasticas sola excommunicatio, et haec denunciata vel lata contra notorium clericum percussorem, impedit professionem licite facere, non vero valide, c. 10.

Vide Professio, Castitas Clericalis, et Pater.

EXEMPTIO, ET EXEMPTUS.

Exemptio tam a spirituali quam a temporali jurisdictione Episcoporum, quo jure competat religionis professis, l. 6, c. 13.

Vide Obedientia sollemnis.

F

FAMA.

Famae an renuntiare quis possit, l. 8, c. 4.

FIDELITAS.

Fidelitas ex genere suo solum obligat sub veniale, l. 10, c. 6.

FILIIUS.

Filii puberes et impuberes quando sint et dicantur, l. 4, c. 6.

Filius post expletos pubertatis annos non potest cogi a parentibus sine propria voluntate ad religionis ingressum, l. 5, c. 2.

Potest vero ante pubertatem, ib.

Filius impubes sine propria voluntate non potest a parentibus obligari ad sponsalia, ib.

Impubes coactus a parentibus ingredi religionem, etiam ante pubertatem licite potest habitum relinquere, ib.

Filius in levi parentis necessitate non tenetur differre vel omittere religionis ingressum, c. 5.

Tenetur vero in extrema, dummodo sit omnino necessarius parenti, et moraliter speret posse illi subvenire manendo in seculo, id.

Si non sit spes moraliter certa, quod aliquis alius subveniet, licet id possit et debeat, adhuc filius tenetur non ingredi; si vero sit spes quod subveniet, ingredi potest, ib.

Filius si parentis necessitas id postulet, tenetur laborando procurare illi sustentationem, ib.
 Filius clericus vel religiosus, ut subveniat parenti, tenetur propriis manibus laborare, exercendo actiones non repugnantes neque indecentes suo statui; ad actiones autem repugnantes vel non decentes non tenetur, imo nec debet illas exercere, l. 6, c. 9.
 Filius nobilis non tenetur mendicare in tali patris necessitate, ib.
 Vide Necessitas, et Professio.
 Filius in gravi parentis necessitate tenetur non ingredi religionem, l. 5, c. 5.
 Quamvis habeat votum religionis, l. 5, c. 5.
 Filius habens votum religionis, quoties propria auctoritate potest non ingredi religionem propter parentis necessitatem, ad id tenetur, ib.
 Filius non habens votum religionis, licet non teneatur omittere religionis ingressum propter parentis necessitatem, tamen aliquando melius erit manere in seculo, et subvenire parenti, ib.
 Filius si ab ipso parente inducatur ad peccatum, excusatur ab obligatione manendi in seculo propter illum, ib.
 Si tentatur ad peccandum, non tenetur relinquere parentem, tenetur vero si inducitur, ib.
 In hoc tamen casu adhuc tenetur in loco distans subvenire parenti si possit (ac proinde non ingredi religionem), vel quolibet alio modo, etiamsi ingrediatur, ib.
 Filius a parente graviter vel extreme egente provocatus ad peccatum, non tenetur illum deserere ratione sui, ib.
 Non est ad id obligandus; si vero potest facile illi subvenire per alium, vel alio modo absens, debet obligari, et tenetur relinquere, ib.
 In eo casu quamvis filius non teneatur, tamen licite potest relinquere, ib.
 Si deserat, et habeat votum religionis, tenetur implere et ingredi, ib.
 Filius si a parente inducatur directe ad peccatum veniale, tenetur deserere illum; si vero provocetur indirecte, tenetur non deserere, nec ingredi religionem, ib.
 Idem dicendum si impediatur ab operibus perfectionis, ib.
 Filius si manens in seculo timeat probabiliter grave et morale periculum peccandi mortaliter, quin parens ad id præbeat occasionem, rarissime, et nisi tribus conditionibus concurrentibus, potest licite parentem deserere in extrema vel gravi necessitate positum, et ingredi religionem, ib.
 Filii Prophetarum non fuerunt vere religiosi, vivebant sub Elisæo, colentes, sed non voventes obedientiam, l. 3, c. 1.
 Vivebant sub Elia veluti in quadam congregatione; incertum est an perpetuo in societate Eliæ vel Elisæi habitarent: verisimile est castitatem coluisse, dum ibi manebant, ib.
 FILIA.
 Vide Filius, Parens, et Pater.
 FINIS.
 Vide Status.
 FRATER.

Frater tenetur non ingredi religionem, et subvenire fratribus adhuc sub cura parentis existentibus

ratione parentis; non tenetur vero si fratres sumantur per se separati a parente, l. 5, c. 13.
 Est tamen valde rationabile etiam in hoc casu differre per aliquod tempus religionis ingressum, ib.
 Si frater habeat votum religionis, non potest licite ob gravem fratrum necessitatem differre ingressum sine dispensatione, ib.

FURTUM.

In materia furti duplex quantitas consideranda, l. 8, c. 6.
 Quæ quantitas in furto sufficiat ad peccatum mortale, referuntur variæ opiniones, ib.
 Vide Paupertas solemnis.

G

GRATIA.

Prima gratia an obtineatur per professionem religiosam, vide Professio.

GRATITUDO.

Gratitudo ad Deum non obligat in rigore præcepti, l. 1, c. 9.

H

HABITUS.

Habitus monialium et monachorum olim fuit specialis, l. 3, c. 4.
 De habitu clericorum religiosorum non constat, est tamen verisimile fuisse specialem, ut nunc est, ib.
 Habitus monachorum et religiosorum fuit et debet esse honestus, simplex, vilis et mundus; non vero nimis vilis, pannosus et horridus, ib.

HERES.

Vide Paupertas solemnis.

HONOR.

Honor duplex, et an illi quis renunciare valeat, l. 8, c. 4.

HORE CANONICE.

Horas canonicas non tenentur recitare religiosi Societatis Jesu, antequam in Sacris ordinentur. Neque milites Sancti Joannis, l. 6, c. 1.
 Neque novitii, l. 4, c. 9.

I

IGNORANTIA.

Ignorantia duplex et qualis circa substantialia et accidentalia religionis, l. 6, c. 5.
 Ignorantia causat involuntarium, vel saltem non voluntarium, ib.
 Differentia inter metum et ignorantiam, sive dolum, ib.
 Ignorantia duplex, vel per errorem et deceptionem, vel per scientiæ privationem, ib.
 Vide Deceptio, et Professio.

ILLEGITIMUS.

An sint illegitimi filii ex copula propriæ uxoris et mariti in Sacris ordinati. Vide Constitutio.

IMPEDIMENTUM MATRIMONII.

Vide Matrimonium.

IMPUBES.

Vide Filius, Parens, Pater, et Tutor.

INDULGENTIA.

Indulgentia plenaria conceditur ingredientibus aliquas religiones in ipso ingressu, et iterum in morte, l. 6, c. 13.

Vide Professio et Societas Jesu.

INGRATITUDO.

Ingratitudo Dei negativa, et non privata datur, si quis sine justa causa egrediatur, vel non ingrediatur religionem a Deo vocatus, l. 5, c. 10.

INGRESSUS RELIGIONIS.

Ingressus religionis in quacunque ætate licet, neque ullo jure prohibetur, l. 5, c. 1.

Impubes potest ingredi religionem parentibus non contradicentibus, ib.

Ante usum rationis licet ingressus religionis, si parentes positive consentiant, ib.

Feminae post Concilium Tridentinum post duodecimum ætatis annum non possunt ingredi nec profiteri licite sine Episcopi examine, ib.

Femina est inhabilis ad ingrediendam virorum religionem, et vir ad religionem feminarum, c. 4.

Femina coacta ingredi monasterium est inde educenda, c. 9.

Vide Pater, Parens, Tutor, Constitutio, Castitas simplex.

Ingressus in religione reformata est valde utilis pueris ante annos pubertatis, ib.

Ipsis vero religionibus præcipue Mendicantibus non expedit, regulariter loquendo, talis puerorum ingressus et educatio, ib.

Assignantur impedimenta quæ reddunt personam inhabilem ad ingressum religionis, ib.

Ingressus religionis sine licentia alterius conjugis, et illi postea consentiat, validus est, neque oportet iterum incipere novitiarum, id.

Item, quando professus transit ad aliam religionem, si postea detur facultas, ib.

Item si Episcopus ingrediens postea a Papa licentiam obtineat, ib.

Item si quis recipiatur cum impedimento prohibente ingressum, et directe irritante professionem, non ita si directe irritet ingressum, ib.

Et illicitus ingressus religionis, si quis scienter occultet impedimentum grave animi vel corporis, quod est ineptus ad onera religionis, ib.

Vide Filius, Pater, Frater, Crimen, Carentia usus rationis, Debitor, Episcopus, Excommunicatio, etc.

Ingressus religionis necessario ex natura rei fieri debet cum plena scientia, cognitione ac deliberatione in particulari talis status, c. 8.

Ut exequatur eget consultatione, ib.

Ad consulendum religionis ingressum non est expectanda motio extraordinaria Spiritus Sancti, sed satis est aliqualis, ib.

Ut debito modo fiat, debet fieri recta intentione, et perfecte ac voluntarie, ib.

Est approbandus ingressus propter honestum finem ex occasione temporali procedens, diligenter tamen examinandus, ib.

Suadere illum est bonum ex suo genere, magna tamen prudentia utendum, ib.

Ingressus religiosus ad habitum suscipiendum postulat libertatem ingredientis liberam a tribus defectibus a violentia, c. 9.

A deceptione, ib.

A simonia, ib.

Vide Deceptio, Receptio, Potestas, Simonia.

Numerantur aliqui effectus ab ingressu religionis provenientes, c. 11.

Per ingressum religionis dissolvuntur sponsalia solum ex parte manentis in seculo, et potest contrahere ante professionem alterius, ib.

In casu vero quod alter egrediatur, si manens in sæculo adhuc sit soluta, probabilius est non teneri ad contrahendum cum illo, ib.

Probabile etiam est teneri, si a principio non accepit talem remissionem, sed potius expectavit an profiteretur, ib.

Vota, quæ impleri possunt et urgent ante ingressum religionis, debent prius impleri nec commutantur ex vi juris; possunt tamen commutari ex intentione voventis, si habeat ex tunc animum ingrediendi religionem, et commutandi talia vota in hanc obligationem, l. 6, c. 14.

Vota vero quorum impletio non urget ante ingressum religionis, non sunt ex necessitate ante implenda, ib.

Quomodo commutentur vota per ingressum religionis, et quæ obligatio maneat post ingressum, ib.

Vide Votum religionis.

An post sponsalia de futuro copula intercedente, possit sponsus ingredi religionem, et ad id voto se obligare cum injuria sponsæ, l. 9, c. 7.

Vide Castitas solemnis.

Conjux potest revocare licentiam alteri datam ad ingressum religionis, l. 4, c. 4.

Et si uterque religionem ingrediatur, et alter non perseveret, potest alium revocare, ib.

Vide Professio.

Impedimentum annullans professionem religionis non annullat ingressum illicite factum, nisi id specialiter exprimat, ib.

INQUISITIO.

Vide Receptio.

IRREGULARITAS.

Vide Castitas clericalis.

IRRITARE, ET IRRITATIO.

Irritare potest Prælati subditorum vota, et promissiones homini factas, l. 2, c. 13.

Unde proveniat in Prælato hæc potestas, ib.

Irritatio duplex, directa et indirecta, in votis religiosorum provenit a potestate dominativa Prælati, et non a jurisdictione, c. 18.

Potestas irritandi vota religiosorum provenit ex traditione facta a religioso per professionem, et non ex voto obedientiæ, l. 3, c. 2.

Dominus non potest omnia vota servi irritare absolute, sed solum ex parte materiæ, l. 6, c. 6.

Votum, vel aliquid aliud potest esse irritabile, et irritari, non tamen dispensabile, et dispensari, c. 17.

Actus a jure humano dupliciter irritari potest, l. 7, c. 2.

Vide Votum religionis, Castitas simplex, et Parens.

J

JOANNES.

Beatus Joannes Baptista juxta multorum sententiam fuit auctor religiosi status, l. 3, c.

Virgo fuit, et votum virginittatis fecit, l. 9, c. 4.

Beatus Joannes Evangelista an fuerit a nuptiis Canae Galilaeae vocatus ad Apostolatam relicta sponsa, c. 6.

Vide Apostolus.

Beatus Joseph virgo fuit, et votum castitatis emisit, c. 1.

JURAMENTUM.

Juramentum de servandis statutis alienius collegii non obligat ad servanda statuta consuetudine derogata, l. 10, c. 8.

Vide Professio, et Matrimonium.

JURISDICTIO, ET JUS.

Jurisdictio ordinaria potest limitari per reservationem, l. 2, c. 17.

Vide Potestas.

Ex jure divino potest aliquid esse dupliciter, l. 8, c. 6.

Jus dupliciter sumi potest, c. 5.

Jus proprie dictum quale sit, ib.

L

LABOR.

Labor manuum in ordine ad vitam sustentandam quando cadat sub praecipuum, l. 8, c. 8.

Vide Religiosus, Filius, et Monachus.

LEGATUM.

Legatum religioni relictum sub conditione repugnante paupertatis voto, non est acceptandum, et est ipso jure nullum, l. 8, c. 11.

Vide Paupertas solemnitis.

LEX.

Lex prohibens non irritat, nisi id expresse declaret, l. 2, c. 16.

Vide Consuetudo, et Praecipuum.

LICENTIA.

Qualis sit licentia Praelati expressa et tacita, l. 8, c. 11.

Vide Paupertas solemnitis.

M

MALITIA, Vide PECCATUM B. VIRGO MARIA.

Beata Maria Virgo a primo instanti conceptionis perfectionem a Deo accepit, illi tunc Deus abstulit fomitem, et infudit virtutes; in eo etiam elicit actum eharitatis, l. 1, c. 3.

Votum perpetuum virginittatis emisit, l. 9, c. 1.

Vide Baptismus.

MARITUS.

Vide votum religionis, Castitas simplex, et Conjugatus.

MATER.

Vide Parens, et Pater.

MATRIMONIUM.

Inhabilitas ad matrimonium non oritur per se, nec ex voto castitatis, nec ex aliqua consecratione aut benedictione humana.

Neque ex traditione religiosa, l. 4, c. 3, 8 et 9.

Oritur vero ex jure ecclesiastico, l. 2, c. 10.

Inhabilitas ad matrimonium, ut possit induci, supponit auctoritatem publicam et supernaturalem, c. 9.

Non est inhabilis ad matrimonium, qui vere se tradit religioni, non tamen habet animum vovendi, nec se obligandi ad castitatem, c. 10.

Impedimentum sequentis matrimonii est habitus religionis assumptus, etiam sine professione, l. 5, c. 8.

Item professio nulla, quando ex illa manet votum simplex castitatis, l. 7, c. 2.

Vide Votum Religionis, Votum castitatis, Professio, Castitas simplex, Clericalis, et solemnitis, item Consecratio, Clericus, Servus, Ordo, Religiosus, Societas Jesu.

Matrimonium consummatum sine consensu alterius conjugis inhabilitat ad ingressum religionis invalidando illum, l. 5, c. 4.

Matrimonium contrahens post Baptismum cum voto castitatis antea facto nullam incurrit penam, l. 9, c. 21.

Matrimonium sub conditione, etiam per verba de praesenti impleta conditione, non incipit esse matrimonium, donec repletur, l. 6, c. 12.

Qui ita contraxit, impleta conditione tenetur praebere consensum, et ad id cogi potest, ib.

Matrimonium semel nullum nunquam incipit esse validum etiam ablato impedimento propter solum temporis fluxum, l. 7, c. 1.

Ut matrimonium nullum ratificetur, non est necessarium ut uterque consensus eodem tempore exprimitur, sed satis est eundem consensum presumptive concurrere, ib.

Conjugi etiam juranti se invalide contraxisse matrimonium ex quocumque defectu occulto, non creditur in judicio, nisi aliunde interveniat sufficiens probatio, c. 3.

Si quis ex metu cadente in constantem virum contrahat matrimonium, et postea in foro externo metum probare non possit, potest in conscientia de facto se separare et fugere, nisi aliunde ad aliud abligetur, ib.

In matrimonio rato, in nullo casu, etiam gravissimae necessitatis, potest Episcopus dispensare, l. 6, c. 15.

Matrimonium ratum nunquam dissolvitur ex natura rei, sed solum per superioris potestatem, ib.

In matrimonio rato potest Papa dispensare, c. 16 et 17.

De facto dispensavit Gregorius XIII, c. 16.

Matrimonium ratum et consummatum non potest dissolvi per dispensationem etiam a Papa, c. 17.

Nullum praecipuum positivum datur obligans omnes et singulos homines pro aliquo tempore ad matrimonium contrahendum, l. 9, c. 4.

Dabatur vero naturale, obligans solum primos homines ad humanam propagationem, tam pro statu innocentiae quam naturae lapsae, pro tempore illo necessitatis, ib.

Vide Filius, Professio, Obligatio, et Parens.

NOVITIUS, ET NOVITIATUS.

Novitius non habens votum religionis potest egredi sine rationabili causa, et absque ullo peccato, l. 4, c. 3.

Non potest vero expelli sine causa, quin expellentes graviter peccent, ib., et c. 10.

De bonis novitii vel novitiae tempore novitiatus nihil etiam sub ratione mutui potest tribui monasterio, excepto victu et vestitu; de aliis vero bonis potest, c. 9.

Novitius per religionis ingressum non obligatur ad profitendum, quamvis non habeat justam causam ad egrediendum, c. 10.

Egrediens non tenetur satisfacere expensas a se factas in religione, ib.

Religio non tenetur novitio egredienti restituere quod donavit in suam sustentationem, nisi quod non consumpsit, ib.

Novitius non potest licite contrahere matrimonium, ib.

Si contrahat, et consummet, tenetur egredi ubi primum commode possit, alioquin tenetur ad restitutionem expensarum religionis; si vero non consummavit, et velit adhuc manere animo profitendi, vel saltem expectandi an a Deo ad id moveatur, potest, ib.

Novitio per ingressum religionis priora vota non extinguuntur, sed suspenduntur, ib.

Novitius gaudet privilegio canonis et fori, ib.

Vide Ingressus religionis.

Novitius in conscientia non tenetur ad observantiam regularem, aliquo tamen modo subest discipline religiose, c. 16.

Novitius quomodo obligetur et peccet circa castitatem, ib.

Circumstantia novitii in peccato contra castitatem quando non est aperienda in confessione, ib.

Circa paupertatem in bonis religionis quomodo obligetur et peccet, ib.

Circa bona propria quid possit facere, ib.

Ante factam professionem moriens in monasterio, sive non moriens, potest libere testari praetermisso monasterio, nisi prius sua dona illi donavit aut obtulit, ib.

Nulla religio potest novitium prohibere vel cogere ut testamentum non condatur, vel monasterium relinquat haeredem, sive tale testamentum fiat causa mortis, sive ut professio sequatur, sive alio modo, ib.

Si novitius moriatur infecto testamento, religio non illi succedit, l. 5, c. 16.

Religio potest retinere bona novitii donata inter vivos, quoad omnia vel copiosa bona, si moriatur, et quoad moderata, si recedat, ib.

Quando et quae donationes inter vivos novitiis prohibeantur a Concilio Tridentino, ib.

Novitius potest retinere beneficia ecclesiastica, neque illis est privatus aut privandus sine illius consensu. Item facit fructus suos, si non postulant personalem residentiam et assistentiam, ib.

Renuntiatio beneficii a novitio facta non habet effectum, nisi secuta professione, ib.

Novitius non potest de novo provideri, nec acquirere beneficium seculare licite, tam ex parte conferentis quam recipientis; valida tamen est collatio, ib.

Post illud vero tempus necessitati s, nullum hominem in particulari obligabat, ib.

In lege veteri nullum praecipuum matrimonii contrahendi fuit, neque in lege gratiae est, ib.

Matrimonium contrahentium varii fines, c. 3.

Matrimonium factum contra promissionem vel sponsalia etiam jurata, est validum, c. 4.

Extra matrimonium nemo potest sola privata voluntate ita alteri corpus suum tradere, ut se reddat inhabilem ad matrimonium, ib.

Matrimonium servi invito domino est validum, ib.

Matrimonium per procuratorem contractum post revocatam facultatem, non est validum; neque haec facultas contrahendi potest dari irrevocabiliter, c. 4.

Femina conversa ad fidem post matrimonium consummatum, licite potest alium maritum fidelem assumere, si cum infideli manere non possit sine injuria Creatoris, c. 6.

MERITUM.

Meritum praemii essentialis non solum a charitate, sed ab aliis virtutibus provenit, l. 1, c. 3.

METUS.

Metus levis et gravis explicatio et differentia, l. 6, c. 4.

Metus reverentialis duplex; secundus, non primus sufficit ad matrimonium irritandum, id.

Vide Professio, Castitas clericalis, et Matrimonium.

MINISTERIUM.

Ministerium ecclesiasticum distinguitur a statu; ordinatur ad bonum commune, status vero ad privatam. In praemio.

MONACHUS.

Monachi olim habitabant extra urbes, et separatim, l. 3, c. 4.

Inter monasteria monachorum et clericorum quae differentia fuerit, ib.

Monachi occupabantur in divino officio canendo, vel in operibus manuum; primum exercitium adhuc perseverat, non ita secundum, ib.

Vide Status.

MONIALIS.

Vide Paupertas solemnitis, Status, Obedientia solemnitis, Ingressus religionis, Novitius, Constitutio, Pater.

N

NAZAREUS.

Nazarei non fuerunt vere religiosi, neque veram fidem habuerunt, l. 3, c. 1.

NECESSITAS.

Necessitas triplex explicatur, l. 5, c. 5.

In extrema necessitate consanguinei vel proximi, solum tenetur quis si potest subvenire, et per breve tempus differre religionis ingressum, ib.

Quenam censeatur gravis necessitas parentis, propter quam filius tenetur non ingredi religionem, ib.

Nepos in necessitate extrema avi non tenetur per multum tempus differre religionis ingressum, ib.